

УДК 930.2:004.738.5:323.269.6(477)«2014/2015»

Мельник О. В.

**МІФОЛОГЕМА “РУЇНИ” В УКРАЇНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ (2014-2015
РР.) ЗА МАТЕРІАЛАМИ ІНТЕРНЕТ-ПРОСТОРУ**

Одеський національний політехнічний університет,
пр-т Шевченка, 1, Одеса, 65044, Україна

Мельник Олег Віталійович, к. і. н., доц., доцент кафедри історії та етнографії України, e-mail: oleg_trac@ukr.net

АНОТАЦІЯ

В роботі на матеріалах інтернет-видань досліджується вплив історичної міфологеми “руїни” на українське суспільство під час російсько-української війни 2014-2015 років. Аналізуються процеси модернізації українського суспільства і впливу сучасної соціальної, політичної та економічної ситуації на українське громадянське суспільство.

Досліджується процес реалізації ознак історичної міфологеми “руїна” в Українському громадському суспільстві на формування радикально-патріотичної складової сучасного політичного життя українців, а також застосування інтернет-простору для інформаційних атак на українське суспільство і боротьба проти цих негативних впливів. Подається огляд та хронологія змін інтернет-суспільства України у відношенні до політичного керівництва країни, під впливом реалізації антитерористичної операції та мінських домовленостей; реформування конституції та процесів євроінтеграційних змін.

Досліджується процес консолідації українського пост-євромайданного громадського суспільства в напрямку реформування та вдосконалення політичних та владних структур України, а також впливу на цей складний процес чинників міфологеми “Руїни” збережених у народній свідомості українців.

На основі інтернет-видань та сучасної української громадсько-політичної ситуації подаються висновки, щодо подальшої “гібридної війни” проти агресора.

Ключові слова: історичні міфологеми; російсько-українська війна, інформаційна війна, інтернет.

© Мельник О. В., 2016

Мельник О. В.

**МИФОЛОГЕМА “РУИНЫ” В УКРАИНСКОМ ГОСУДАРСТВЕ
(2014-2015 РР.) ПО МАТЕРИАЛАМ ИНТЕРНЕТ-ПРОСТРАНСТВА**

Одесский национальный политехнический университет,
пр-т Шевченка, 1, Одесса, 65044, Украина

Мельник Олег Віталєвич, к. и. н., доц., доцент кафедры истории и этнографии Украины, e-mail: oleg_trac@ukr.net

АННОТАЦИЯ

В работе по материалам Интернет изданий расследование воздействия исторических возродил «руины» на украинского общества во время российско-украинской войны 2014-2015 гг. Анализ процессов модернизации украинского общества и влияние современной социальной, политической и экономической ситуации на украинского гражданского общества. Он исследует процесс реализации исторических признаков возродил «руина» в украинском гражданского общества на формирование радикально патриотических элемент современной политической жизни, а также использование Интернет-пространства для информационных атак на украинского общества и бороться против этих негативных влияний. Завтрак и Хронология изменений в Интернет общество Украины относительно политического руководства страны, под влиянием осуществления антитеррористической операции и мінс'ких соглашений; реформа Конституции и процессов европейской интеграции. Он исследует процесс консолидации украинского пост-евромайданного сообщества.

На основе Интернет публикаций и современной социально политической ситуации являются выводы о дальнейших «гибридные войне» против агрессора.

Ключевые слова: исторические мифологемы; российско-украинская война, информационные войны, интернет.

O. V. Melnik

**MYTHS "RUINS" IN UKRAINIAN STATE (2014-2015.)
ON THE MATERIALS OF INTERNET SPACE**

Odessa National Polytechnic University,
avenue Shevchenko, 1, Odessa, 65044, Ukraine

Melnik Oleg Vitalievich., Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of History and Ethnography of Ukraine, e-mail: oleg_trac@ukr.net

ABSTRACT

In the article, the impact of historical revived "ruins" on Ukrainian society, during the Russian-Ukrainian war of 2014-2015, was investigated based on the materials of Internet-editions. The article analyses the processes of the Ukrainian society modernisation and the impact of modern social, political and economic situation on the Ukrainian civil society.

It explores the process of realization of the historical signs of the revived "ruin" in the Ukrainian public society on formation of radical-patriotic element of modern political life, as well as the use of Internet space for information attacks on Ukrainian society and fight against these negative influences. Breakfast and a chronology of changes in the Internet Society of Ukraine in relation to the country's political leadership, under the influence of the implementation of the anti-terrorist operation and Minsk's agreements; to the reform of the Constitution and to the processes of European integration are provided.

It explores the process of consolidation of the Ukrainian post-Euromaidan civil society towards reforming and improving the political and governmental structures of Ukraine, as well as the impact of factors from revived myths of "Ruins" in people's minds on this complicated process. On the basis of Internet publications and contemporary socio-political situation, the conclusions on further "hybrid war" against the aggressor are made.

Keywords: *historical myths; Russian-Ukrainian war; information warfare; the Internet.*

Розвиток реформ в Україні у постмайданний час актуалізує питання недопущення руйнації держави під впливом внутрішніх та зовнішніх чинників. Тому актуальність теми дослідження впливає, як з минулих прорахунків народно-визвольних сил 17 століття, національного відродження початку 20 - го століття; незалежної України 1991 - 2004 рр. так і сучасного постмайданного суспільства 2014 -2015 рр.

Метою дослідження є аналіз постевромайданного суспільства України та ознак розвитку негативних руйнних тенденцій українського суспільства скрізь інтернет-простір, як показник сучасного стану національної свідомості українців.

Історичний термін «Руїна» започаткував Самійло Величко[1]. Микола Костомаров писав, що назва «Руїна» залишилась в народних спогадах, особливо відносно правобережної України, яка буквально була обернена на «руїну»...[2].

Хоча в сучасній історичній науці цей термін піддається критиці і фактично не використовується в багатьох підручниках [3] в українській масовій свідомості термін «Руїна» можна вважати – міфологемою, що сформувалась під впливом бездержавного існування українців в межах російської імперії, як виправдання імперського панування, бо нібито «українці — самі руйнівники своєї перемоги і не заслуговують на незалежність». Ця теза досить часто використовується у 2014-2015 роках, як засобами масової інформації, так і в Інтернет-просторі для виправдання втручання іноземних держав в українські справи.

Традиційно причинами «Руїни» вважають: соціальний конфлікт та охоплення значної частини народу бунтівними настроями; суперечки в середовищі української державної еліти з питань внутрішньої і зовнішньої політики; відсутність загальнонаціонального лідера та боротьба за владу між різними політичними силами; низький рівень політичної свідомості українців; соціальне розшарування; несприятливе міжнародне становище та іноземна інтервенція.

В період, що досліджується наявні всі перераховані вище ознаки історичного терміну «руїни», які використовуються для посилення впливу міфологеми «руїна» на свідомість українців через інформаційний простір. Тобто. можуть відіграти дестабілізуючу роль в процесі модернізації України та захисту її території від нападу сусіда, призвести до розколу політичної еліти та державності.

Перші публікації інтернет простору в 2014 році відрізняються майже консолідованою позицією відстояти Україну під час кримської кризи. Однак вже після початку АТО кількість публікацій критичного напрямку значно зростає і вони віддзеркалюють «руїни» тенденції в Україні з чітко зайнятих позицій в тому числі і заангажованих сусідньою державою для підриву країни з середини.

Критичні публікації можна розділити на такі групи: По-перше, публікації експертів, які часто подають думки, щодо тієї чи іншої події, а також аналітичні огляди та перспективи розвитку модерної України, військово-політичної ситуації, соціально-економічного розвитку та громадянського суспільства (Ю. Бутусов та інші) [4].

По-друге, інформаційні негативи – “все зрада” та “все пропало”, що сіють в українському суспільстві ненависть та невдоволення ситуацією, також часто використовуються для створення напруги у громадянському суспільстві [5].

По-третє, “радикально-патріотичні”, коли під тиском невдоволення економічною, державно-політичною та військовою ситуацією, представники радикально-патріотичної хвилі закликають до третього майдану, вступу до “партії снайперів”, а фактично соціального вибуху [6].

Посилення негативної інформаційної хвилі починається вже після підписання перших Мінських угод від 5 вересня 2014 року з'являються критичні публікації, щодо зовнішньої політики: “Йоловайський котел”, “пастка для українських патріотів” і так далі [7].

Друга Мінська угода від 11-12 лютого 2015 року і Дебальцевська операція, значно посилили негативне сприйняття політики влади, поширюється критика процесу виведення армії з котла, недоліки щодо залишеної техніки та втрат ВСУ [8].

Поступове відведення добровольчих батальйонів з передової та їх перехід до ВСУ і нацгвардії з одночасними перевітками їх діяльності та відкриттям кримінальних справ посилило критику влади, щодо репресій проти національного патріотичного руху.

Хронологію процесу можна прослідкувати в критичній публікації у блозі Віталія Тіліженко[9], так “Радикальна партія «Свобода» та «Правий сектор» через арешти їх депутатів та конфлікт у Мукачевому, значно посилили критику влади [10].

Арешти депутатів від «Радикальної партії», «Свободи» та підрих гранати біля Верховної Ради [11] свідчать про радикалізацію не тільки цих політичних організацій, але й про невдоволення процесом реформ та необхідність прямого тиску громадського суспільства України на офіційні органи влади в правових межах. Таким виходом для громадськості та радикалів стає процес блокади Кримського

півострова, не завжди події проходять у правовій площині, однак результати блокади вже є. По-перше, громадськість поступово знаходить діалог з Президентом та Урядом, приймаються документи про заборону на торгівлю з Кримом [12].

Розвиток ситуації в економіці, крах банків та зубожіння населення через інфляцію, нові тарифи та відсутність індексації, провокують до початку соціального вибуху. А саме, активізують одну з провідних причин “руїни” і хоча автори відмічають неможливість третього майдану через розчарування населення та проблему виживання українців.

Таким чином, в інтернет просторі наявні основні складові тенденції. що можна характеризувати як ознаки, прогресуючого процесу застосування міфологеми «руїни» в системі державно-правових, соціально-економічних та громадсько-політичних відносин.

Постевромайданне українське громадське суспільство, за допомогою наукових оглядів та думок експертів, постійно відшукує недоліки тих чи інших законів, політико-правових норм, ситуацій у зовнішній та внутрішній політиці.

Тому, без критики державних інститутів та активної участі української патріотичної складової в процесі прийняття рішень неможливе вирішення основних проблем України [13].

Перехід до взаєморозуміння влади та громадського руху, щодо блокади Криму, говорить про реалізацію нової гібридної стратегії у відносинах з «санкційно-цейтнотною» РФ 2015 року. В умовах зростаючої кризи в РФ, її зовнішньополітичних прорахунках, стає можливом реалізація громадсько-політичного тиску на РФ за допомогою блокування повітряного простору України для російських авіакомпаній, заборона на транзит літаків РФ, через повітряний простір України, відмова від газу з РФ, а також блокування громадськістю окупованих територій Криму, як щодо постачання товарів, так і енергетики.

Таким чином, основні тенденції в сучасній Україні являють собою складний вузол, як руйнівних, так і позитивних тенденцій і лише діалог та демократичне обговорення рішень між громадськістю та владою може стати стабільним чинником подальшого розвитку, інакше міфологема “руїна» може бути реалізована через соціальний

вибух, новий майдан чи розкол суспільства, після якого ми вже не зможено відстояти свій суверенітет.

Література та джерел:

1. Величко С. Літопис / Самійло Величко // Пер. з книжної української мови, комент. В. О. Шевчука; Відп. ред. О. В. Мишанич. – К.: Дніпро, 1991. – Т. 2. — 642 с.
2. Костомаров Н. И. Собрание сочинений. Исторические монографии и исследования / Н. И. Костомаров. – Кн.6. – Т. XV: Руина. Гетьманства Брюховецкого, Многогрешного и Самойловича. – Санкт-Петербург, 1905. – С. 5.
3. Чухліб Т. “Руїна” Гетьманщини чи боротьба за утвердження Української козацької держави? (Спроба започаткувати наукову дискусію щодо одного історичного терміну) / Тарас Чухліб // Україна в Центрально-Східній Європі: Зб. наук. пр. – К.: Інститут історії України НАН України, 2004. – Вип. 4. – С. 473-506.
4. Бутусов Ю.Є. Блог [Електронний ресурс] : блоги / Укрінформ. Мультимедійна платформа іномовлення України. - Електрон. текст. дані. К., © 2013. – Режим доступу: <http://blogs.ukrinform.com/users/butusov-yuriy>, вільний (дата звернення: 19.12.2015). – Заголовок з екрана.
5. Романенко Ю. Целью медленной украинской революции стало повышение уровня культуры граждан [Электронный ресурс] : блог / Юрий Романенко; Информатор. – 21 ноября 2015. – Електрон. текст. данные. – Режим доступа: <http://www.informator.su/blog/tselyu-medlennoj-ukraynskoj-revolyutsyy-stalo-povyishenye-urovnya-kulturyi-hrazhdan/>. – Заголовок с экрана. – Дата обращения: 19.12.2015.
6. Пилип Д. Зрада головного мозга [Електронний ресурс] : блог / Пилип Духлій; site.ua. – Електрон. текст. дані, © 2015. – Режим доступу: <https://site.ua/pylyp.d/273-zrada-golovno-mozga/>, вільний (дата звернення: 19.12.2015). – Заголовок з екрана; Зубченко А. Зрада №25 [Електронний ресурс] : сайт / Александр Зубченко // Версии.ком. Фабрика аналитики. – Електрон. стат. – Режим доступа: <http://versii.com/news/336846/>, свободный. – Загл. с экрана. – Дата обращения: 19.12.2015.

7. В ПС заявили о намерении властей уничтожить добровольцев [Электронный ресурс] : [сайт] // Корреспондент Net. – Электрон. журн., © 2000-2015. – Режим доступа: <http://korrespondent.net/ukraine/3604044-v-ps-zaiavyly-o-namerenyu-vlastei-unychtozhyt-dobrovoltsev>, свободный. – Загл. с экрана. – Дата обращения: 19.12.2015. - Яз. рус.
8. Опублікований текст мінської угоди про припинення вогню ОБСЄ опублікувала текст протоколу про припинення вогню, підписаний 5 вересня в Мінську : [сайт] / depo.ua, суспільно-політичний портал для українців; гол.ред. сайту В. Пирович. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://www.depo.ua/ukr/politics/opublikovan-tekst-minskogo-soglasheniya-o-prekrashchenii-ognya-07092014093400>, вільний (дата зверення: 19.12.2015). – Заголовок з екрана.
9. Комплекс заходів з виконання мінських угод. Повний текст : [сайт] / Інтернет-холдинг “Українська правда”; гол ред. С. Мусаєва-Боровик. - Електрон. текст. дані. – © 2000-2015. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/articles/2015/02/12/7058327/?attempt=1>, вільний (дата зверення: 19.12.2015). – Заголовок з екрана. – Мова укр.; Комбат 81-й бригады Мамай: "В Дебальцево был "котел", моя группа - без потерь, но где потеряли управление - последствия плачевные": [сайт] / Цензор.нет. Новости. – Электрон. текст. данные. – © 2004-2015. – Режим доступа: http://censor.net.ua/news/336045/kombat_81yi_brigady_mamayi_v_debaltsevo_byl_kotel_moya_gruppa_bez_poter_no_gde_poteryali_upravlenie, свободный (дата обращения: 14.05.15) . – Загл. с экр.
10. Виталий Тилиженко. Хронология развала добровольческо-волонтерского движения : [сайт] / Цензор.нет. Блоги. – Электрон. текст. данные. – © 2004—2015. – Режим доступа: http://censor.net.ua/blogs/778/hronologiya_razvala_dobrovoltchesko_volonterskogo_dvijeniya, свободный (дата обращения: 01.08.15) . – Загл. с экр.
11. Тягнибок: Регионалы не сидят, убийцы Небесной сотни избежали наказания, а националистов бросают за решетку! : [сайт] / Гордон. Клуб читателей, новости. – Электрон. текст. данные. – © 2015. – Режим доступа: <http://gordonua.com/news/politics/Tyagnibok-Regionaly-ne-sidyat-ubiycy-Nebesnoy-sotni-izbezhali-nakazaniya-a>

- nacionalistov-brosayut-za-reshetku-97613, свободный (дата обращения: 19.12.2015). – Загл. с экр.
12. У силовиків під ВР кинули бойову гранату: десятки поранених : [сайт] / Інтернет-холдинг “Українська правда”; гол ред. С. Мусаєва-Боровик. – Електрон. текст. дані. – © 2000-2015. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/news/2015/08/31/7079630/>, вільний (дата звернення: 19.12.2015). – Заголовок з екрана.
13. Леусенко О. Поставлять электроэнергию оккупированному Крыму Украина не имеет права. Таков Закон [Электронный ресурс] : электрон. журн. // LiveJournal, Журнал ЖЖ. – Электрон. текст. Данные. – Режим доступа: <http://oleg-leusenko.livejournal.com/3406575.html>, свободный (дата обращения: 19.12.2015). – Название с экрана. – Яз. рус.
14. Плачинда Г. Юрий Бутусов: Мы думали, что Порошенко стайер, а он – акробат, идущий по жердочке через пропасть [Электронный ресурс] : [сайт] / Галина Плачинда; Медиа Инфо Ресурс – МИР. – Электрон. стат. – © 2014 – 2015. - Режим доступа: <http://iamir.info/yurij-butusov-my-dumali-chto-poroshenko-stajer-a-on-akrobat-idushhij-po-zherdochke-cherez-propast/#ixzz3umrSwoze>, свободный (дата обращения: 19.12.2015). – Название с экрана. – Яз. рус.

REFERENCES

1. VELYCHKO, SAMIYLO (1991) Litopys. Per. z knyzhnoyi ukrayins'koyi movy – Chronicle. Translation from portrait Ukrainian language. Vol. 2. Kyiv: Dnipro. (In Ukrainian).
2. KOSTOMAROV, N.I. (1905) Sobranie sochinenij. Istoricheskie monografii i issledovanija. Ruina. Get'manstva Brjuhoveckogo, Mnogogreshnogo i Samojlovicha – Collected Works . Historical monographs and research. Ruin. Hetmanship Briukhovetsky Mnohohrishny and Samoilovich . Book 6. Volume XV. St. Petersburg. p.5. (In Russian).
3. CHUKHLIB, T. (2004) “Ruyina” Het'manshchyny chy borot'ba za utverdzhennya Ukrayins'koyi kozats'koyi derzhavy? (Sproba zapochatkuvaty naukovu dyskusiyu shchodo odnogo istorychnoho terminu) – " Ruin " Hetman or the fight for the establishment of Ukrainian Cossack state ? (An attempt to establish a scientific

- discussion of one historical period). *Ukrayina v Tsentral'no-Skhidniy Yevropi – Ukraine in Central and Eastern Europe*. Iss.4. Kyiv: Institute of History of Ukraine National Academy of Sciences of Ukraine. (In Ukrainian).
4. BUTUSOV, Yu. Ye. Blog. (2013) [Online] Available from: <http://blogs.ukrinform.tsom/users/butusov-yuriy>. [Accessed: 19th December 2015]. (In Russian).
 5. ROMANENKO, Ju. (2015) *Cel'ju medlennoj ukrainskoj revoljucii stalo povyshenie urovnja kul'tury grazhdan – The aim of the Ukrainian revolution has been a slow increase in the cultural level of citizens*. [Online] November 21st 2015. Available from: Informator. Blog <http://www.informator.su/blog/tselyu-medlennoj-ukraynskoj-revoljutsyy-stalo-povyshenye-urovnja-kul'turyi-hrazhdan/>. [Accessed: 19th December 2015]. (In Russian).
 6. PILIP, D. (2015) *Zrada golovnog mozga – Betrayal brain*. [Online] June 20th 2015. Available from: Blog <https://site.ua/pylyp.d/273-zrada-golovnog-mozga/>. [Accessed: 19th December 2015]; ZUBCHENKO, A. (2015) *Zrada № 25 - Betrayal No.25*. [Online] Nov. 23rd 2015. Available from: <http://versii.com/news/336846/>. [Accessed: 19th December 2015]. (In Russian).
 7. KORRESPONDENT NET – REPORTER NET. (2015) *V PS zajavili o namerenii vlastej unichtozhit' dobrovol'cev – The SS authorities announced their intention to destroy the volunteer*. [Online] December 17th 2015. Available from: <http://korrespondent.net/ukraine/3604044-v-ps-zaiavyly-o-namerennyi-vlastei-unychtozhyt-dobrovoltsev>. [Accessed: 19th December 2015]. (In Russian).
 8. DEPO.UA. (2014) *Opublikovanyy tekst mins'koyi uhody pro pryypynennya vohnyu OBSYe opublikovala tekst protokolu pro pryypynennya vohnyu, pidpysanyy 5 veresnya v Mins'ku – The published text of the Minsk ceasefire OSCE published the text of the protocol on ceasefire signed on 5 September in Minsk*. [Online] September 7th 2014. Available from: <http://www.depo.ua/ukr/politics/opublikovan-tekst-minskogo-soglasheniya-o-prekrashchenii-ognya-07092014093400>. [Accessed: 19th December 2015]. (In Ukrainian).
 9. *Ukrayins'ka Pravda – Ukrainian Truth*. (2015) *Kompleks zakhodiv z vykonannya mins'kykh uhod. Povnyy tekst – The set of measures to*

- implement the agreements Minsk. Full Text. [Online] February 12th 2015. Available from: <http://www.pravda.com.ua/articles/2015/02/12/7058327/?attempt=1>. [Accessed: 19th December 2015]. (in Ukrainian); CENZOR.NET. NOVOSTI – TSENZOR.NET. NEWS (2015) Kombat 81-j brigady Mamaj: "V Debal'cevo byl "kotel", moja gruppa – bez poter', no gde poterjali upravlenie – posledstvija plachevnye" – Combat Brigade Mamaj: "In Debalcevo was a "pot ", my group - no losses, but which lost control - dire consequences". [Online] May 14th 2015. Available from: http://censor.net.ua/news/336045/kombat_81yi_brigady_mamayi_v_debal'tsevo_byl_kotel_moya_gruppa_bez_poter_no_gde_poteryali_upravlenie. [Accessed: 14th May 2015]. (In Russian).
10. TILIZHENKO, V. (2015) Hronologija razvala dobrovol'chesko-volonterskogo dvizhenija – Chronology of the collapse of the Volunteer, volunteerism. [Online] August 1st 2015. Available from: Tsenzor.net. Blogs http://censor.net.ua/blogs/778/hronologiya_razvala_dobrovolchesko_volonterskogo_dvijeniya. [Accessed: 19th December 2015]. (In Russian).
11. GORDON. CLUB READERS NEWS (2015) Tjagnibok: Regionaly ne sidjat, ubijcy Nebesnoj sotni izbezhali nakazanija, a nacionalistov brosjut za reshetku! – Tyagnibok: Regionals do not sit, hundreds of Heaven killer escaped punishment, and the nationalists are put behind bars! [Online] September 12th 2015. Available from: <http://gordonua.com/news/politics/Tyagnibok-Regionaly-ne-sidyat-ubijcy-Nebesnoj-sotni-izbezhali-nakazaniya-a-nacionalistov-brosajut-za-reshetku-97613>. [Accessed: 19th December 2015]. (In Russian).
12. Ukrajins'ka Pravda - Ukrainian Truth (2015) U sylovykiv pid VR kynuly boyovu hranatu: desyatky poranenykh - In security forces in parliament threw grenades, dozens injured [Online] August 31st 2015. Available from: <http://www.pravda.com.ua/news/2015/08/31/7079630/>. [Accessed: 19th December 2015]. (In Ukrainian).
13. LEUSENKO, O. (2015) Postavljat' jelektrojenergiju okkupirovannomu Krymu Ukraina ne imeet prava. Takov Zakon – Supply of electricity the occupied Crimea, Ukraine has no law. This is the law. LiveJournal. [Online] November 26th 2015. Available from: <http://olegleusenko.livejournal.com/3406575.html>. [Accessed: 19th December 2015]. (In Russian).

14. PLACHINDA, G. (2015) Jurij Butusov: My dumali, chto Poroshenko stajer, a on – akrobat, idushhij po zherdochke cherez propast' – Yuri Butusov: We thought that Poroshenko stayer, and he - acrobat walking on a perch over the abyss. [Online] November 27th 2015. Available from: <http://iamir.info/yurij-butusov-my-dumali-chto-poroshenko-stajer-a-on-akrobat-idushhij-po-zherdochke-cherez-propast/#ixzz3umrSWoze>. [Accessed: 19th December 2015]. (In Russian).

Надійшла до редакції 28 вересня 2015 р.